

Duurzaamheid is uitgegroeid tot een containerbegrip. Om spraakverwarring te voorkomen zijn meerdere richtlijnen uitgegeven waarin duurzaamheid in thema's wordt onderverdeeld. In 2012 heeft de FAO de SAFA richtlijnen uitgegeven met vier onderdelen: goed bestuur, milieu, economie en sociaal. Maar ook IFOAM heeft haar principes. Op basis van deze richtlijnen zijn meerdere duurzaamheids-beoordelingsmodellen ontwikkeld. Hieronder een overzicht. Hoe scoort uw bedrijf op duurzaamheid? TEKST LEEN JANMAAT

EEN OVERZICHT VAN DUURZAAMHEIDSTOETSEN EN HUN TOEPASSINGEN

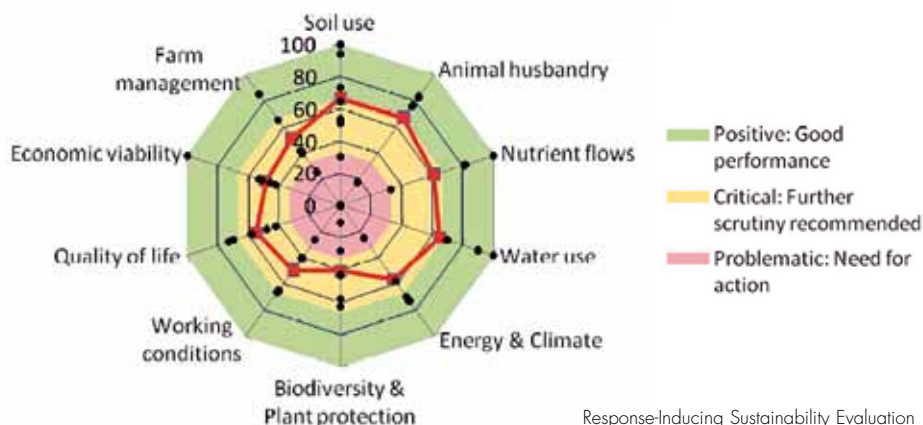
DUURZAAMHEIDSTOETS VOOR BIOLOGISCHE ONDERNEMERS

RISE (Response-Inducing Sustainability Evaluation), dit rekenmodel is ontwikkeld in Zwitserland (door FiBL) en getest op veel biologische bedrijven. In dit geval verzamelt de adviseur informatie bij de boer en voert de gegevens in de computer in. Totaal berekent het model 68 duurzaamheidsparameters die worden geclusterd in 10 indicatoren. De resultaten worden weergegeven in een *cob-web*. Aan de hand van de score kiest de ondernemer aspecten binnen zijn bedrijfsvoering die om verbetering vragen. Dit leidt in de praktijk tot een actieplan met als doel het bedrijf duurzamer te maken.

Ronald van Marlen is directeur van Ariza, producent en leverancier van biologische fruitconcentraten, fruitsappen, fruitpurees, IQF fruit en blends. Hij gebruikt het RISE-model voor de biologische fruitprojecten waar Ariza aan verbonden is. De belangrijkste biologische fruitprojecten worden in nauwe samenwerking met FiBL uit Zwitserland begeleid om zorg te dragen voor een langdurige duurzame ontwikkeling.

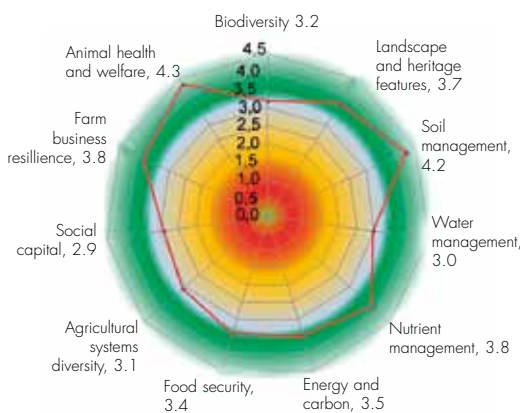
Van Marlen: "Ariza heeft sinds 2009 direct contact gehad met de hogeschool uit Bern over het RISE-model omdat wij behoefte kregen aan het concreet meten van duur-

zaamheid. Duurzaamheid meten is met name van groot belang vanuit de supply chain, omdat wij niet voor verrassingen willen komen te staan. Duurzame *supply chains* zijn nodig voor het waarborgen van beschikbaarheid, betrouwbaarheid en betaalbaarheid. De markt van biologisch wordt in toenemende mate gedreven door grote bedrijven die onvoorwaardelijk verwachten dat wij zorg dragen voor een betrouwbare keten. Het concreet vaststellen van de belangen van *stakeholders* is daarom belangrijk." Ariza heeft in 2011 een eerste pilot gedaan met RISE 1.0 methodiek in een biologisch granaatappel project in de provincie Singxua in China. Van Marlen: "Het is arbeidsintensief om met de boer aan tafel te gaan zitten om de vragen voor de database goed ingevuld te krijgen, maar dat de uitkomst is wel herkenbaar voor de teler. Zo ontstaat een nulmeting die weer input is voor verdere verbetering, die ook direct concreet te maken is. Het RISE-model spreekt ons zeer aan omdat wij de communicatiekracht van RISE richting onze afnemers sterk vinden. In afwachting van RISE 2.0 hebben we een aantal RISE *assesments* in onze projecten uitgesteld. Op dit moment zijn er door master-studenten in Turkije RISE-

modellen gebruikt om diverse biologische landbouwsystemen door te lichten en ook in het najaar verwachten wij een groot-scheepse analyse van biologische appel en perenteelt in Ningxia, China. Van dit laatste komt een officiële publicatie. Wij gaan zeker door met RISE en dragen graag bij aan een verdere ontwikkeling van het model enerzijds en aan de kant aan een verdere bewustwording bij klanten over het belang van een duurzame ketenaanpak.” Ook het Louis Bolk Instituut werkt inmiddels met het RISE-model. Vanuit het Europese project STOAS worden binnenkort in Nederland de eerste pilots gedaan met dit model.

De Farm Sustainable Tool geeft snel inzicht geeft in de bedrijfsprestaties. Ook dit model heeft meerdere duurzaamheidsindicatoren. Een lage score geeft aan waar duurzaamheidswinst te behalen is. Dit Excel rekenmodel is inmiddels omgedoopt tot *Public Goods Tool* waarbij de duurzaamheidsprestaties ook voor de burger inzichtelijk worden gemaakt.

Farm Sustainable Tool

De Duitse sectororganisatie Bioland werkt met een eenvoudig model dat ondernemers snel inzicht verschaft en aanzet tot verbeterstappen. Bioland gebruikt verschillende indicatoren voor de beoordeling waaronder: kringlopen, bodemvruchtbaarheid, dierenwelzijn, productkwaliteit, biodiversiteit, behoud van natuurlijke bronnen en leefbaarheid voor het nageslacht. De methode zet ondernemers aan tot verbeteracties. Bij de beoordeling staan boer en adviseur centraal, samen brengen ze de sterke en zwakte punten van het bedrijf in beeld. De beoordeling kan relatief snel worden uitgevoerd, maar heeft als nadeel dat de uitkomst niet

Nature & More Sustainability Flower

op wetenschappelijkr leest is geschoeid. Het is een eenvoudig instrument dat snel inzicht geeft.

Nature & More heeft onlangs een meting laten uitvoeren op verschillende locaties op basis van hun duurzaamheidsbloem. Behalve in China en Ghana zijn de uitvoerders Soil & More en IFOAM op bezoek geweest bij Krispijn van den Dries in de Flevopolder. “De informatie wordt verzameld door diepte-interviews, maar er bestaat steeds meer behoefte om de prestaties te kwantificeren” aldus Michael Wilde van Eosta. Hij ziet ook nadelen van het kwantificeren. Aan de hand van getallen wordt snel een oordeel geveld. “De kans is dan groot dat je appels met peren vergelijkt. De omstandigheden en grondsoort verschillen per locatie en duurzaamheidsscores kun je niet zomaar met elkaar vergelijken. Nature & More hecht eraan om ook het bijbehorende verhaal te vertellen.” Krispijn van den Dries heeft zojuist de uitslag van de meeting ontvangen. Hij kan wel uit de voeten met de uitslag: “Je ziet in één oogopslag hoe ons bedrijf presteert op verschillende onderdelen, in dit geval de bloembladeren. Als we iets willen verbeteren, weten we waar nog de meeste winst is te behalen”.

Ook Stichting Eko-keurmerk zet in op duurzaamheid, ze kent het EKO-keurmerk toe aan producten, diensten

en bedrijven die meer doen dan de biologische wet- en regelgeving voorschrijft. “Daarmee geven wij op een pragmatische en communicateerbare wijze invulling aan de verduurzaming van de biologische sector,” vertelt René Heusschen. Hij is programmaleider en verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het programma waarbij de sector via ketenorganisatie Bionext voor een belangrijk deel de inhoud bepaalt. Stichting EKO-keurmerk maakt ook deel uit van de *Leading Organic Alliance*, waarin de vooraanstaande private keurmerken gezamenlijk werken aan afstemming en uitwisseling van aspecten als sociaal, klimaat, energie, enzovoort. “Op dit moment is er een vragenlijst voor boeren in ontwikkeling waarbij we inzicht willen krijgen in de aard van het bedrijf en de inspanningen en prestaties op het gebied van duurzaamheid. Als basis gebruiken wij de principes van IFOAM, namelijk gezondheid, ecologie, eerlijkheid en zorg. Komende jaren willen we samen met de ondernemers ons programma verder ontwikkelen”.

Met de hierboven beschreven toetsing-instrumenten kunnen ketenpartners elkaar beter van dienst te zijn en kan de communicatie in de keten worden verbeterd. Welk instrument wordt toegepast, hangt af van locatie en voorkeur van de partners. ■